

ZNMK

Jrg 24 nr 1 voorjaar 2017

ZAANSE NATUUR & MILIEU KRANT

Tuinenprijs
Zaanstad

Bomen kunnen
oud worden

Ontstaan de stad

Akkerranden aan
de Zeedijk

A8 – A9

Duurzaam Zaanse
fietsbeleid

ZEK staat voor
een kruispunt

Rietlandbeheer

Uitgave van de Zaanse Natuur en Milieu Organisaties

COLOFON

De Zaanse Natuur- en Milieukrant is een uitgave van het Zaans Natuur- en Milieu Overleg (ZNMO). De krant verschijnt vier maal per jaar. De inhoud van de artikelen geeft niet noodzakelijkerwijs de visie van de redactie weer.

In Zaanstad bestaan diverse organisaties die zich (ook) inzetten voor natuur en milieu. Het ZNMO zorgt er voor dat deze afzonderlijke organisaties van elkaars activiteiten op de hoogte blijven, door periodiek overleg en door de uitgave van deze Zaanse Natuur- en Milieukrant. Ook treedt het ZNMO in voorkomende gevallen naar buiten met een gezamenlijk standpunt over een bepaalde kwestie.

Lidorganisaties ZNMO

- Kontakt Milieubeheer Zaanstreek 6353580 kmz@dds.nl
- Fietsersbond afd. Zaanstreek 6176250 sonjapuhl@hotmail.com
- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (Zaanstreek) 6140747 jkorten@xs4all.nl
- Milieudefensie Zaanstreek 06-48363237 zaanstreek@milieudefensie.nl
- OBW Ongeschonden Behoud Westzijderveld, 075-6167192 obwsecretariaat@upcmail.nl
- Open Polders Assendelft 6700267 openpoldersassendelft@hetnet.nl
- Staatsbosbeheer Veenweiden (Zaanstreek) 6282628 d.ofman@staatsbosbeheer.nl
- Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek" www.vogelwachtzaanstreek.nl
- Zaans Natuur en Milieu Centrum 6312020 info@zaansnatuurenmilieucentrum.nl
- Zaanse Energie Koöperatie 06-33800429 info@zaanse-energie.nl

Redactie: Loek Vlaanderen, Rita Melk, Elsa Loosjes, Gerrit Jan van der Schoor (vormgeving).

Aan dit nummer werkte verder mee: Thecla Graas, Kees Keijzer, Jacob Passander, Sonja Puhl, Willem Rol.

Redactieadres en abonnementsadministratie: ZNMK, Kleine Tocht 4a 1507 CB Zaandam
Telefoon: 6353580 of 6212153
E-mail: kmz@dds.nl
Website: www.kmz1971.nl

Abonnementsprijs € 6,- per jaar.
Abonnement samen met lidmaatschap KMZ €15,- per jaar.
Bankrekening NL62INGB0002368420
Deadline volgende ZNMK: 1 maart '17

Redactioneel

Allemaal een duurzamer, groener, goed en gezond 2017 gewenst.

Op het wereldtoneel tal van enorme verschuivingen en voor ons land misschien ook wel, na de verkiezingen van 15 maart aanstaande. Misschien wordt dat ook wel een enorme 'aardschok'. Wie weet? Gaat het resultaat van die verkiezingen op tal van terreinen veranderingen met zich meebrengen die ons duurzame en groene streven pijn gaan doen? gaat het weer schuren en knellen op ongewenste plaatsen. We gaan het ervaren en er weer op reageren. We moeten met zijn allen wel alert en bezig blijven nietwaar?

Onze huisvesting is weer voor een jaar gewaarborgd, dus we zitten in ieder geval op de woensdagen weer op onze post. Toch wil ik hier een oproep doen voor andere huisvesting voor KMZ want de situatie van de Natuur- en Milieu Federatie Noord-Holland is misschien niet van blijvende aard. Dus: Weet u ergens in het Zaanse een betaalbare ruimte van ca. 15 m² – dicht bij bushalte en/of treinstation en dus goed bereikbaar, geef het a.u.b. aan ons door.

We zijn alweer een jaar verder waarin heel veel werk weer verzet is. En dan denken we niet alleen aan de enorme verhuizing van de Stationsstraat naar de Kleine Tocht, maar ook aan de cursussen die gegeven zijn en de bloemrijke akkerrand waarmee we doende zijn geweest. Maar, voor 't nieuwe jaar staan er al weer een aantal nieuwe items - naast onze ouwe vertrouwde zoals Bomen, Schiphol, A8-A9, A7-A8 en Nacht van

de Nacht - op de rol waar we weer met veel plezier aan gaan werken. Ik noem natuurlijk de ZNMKrant (zoals deze), twee cursussen – een bomencursus en misschien een cursus groen tuinieren. Er is op het ogenblik veel vraag naar info op deze terreinen, de kennis is binnen KMZ of andere bevriende organisaties ruim aanwezig en een van onze doelen is het uitdragen en delen van deze kennis en ervaring. Let dus op de aankondiging van een en ander en houd de agenda in maart tot mei op de woensdagavonden vrij als uw belangstelling hiernaar uitgaat. Het thema van deze krant is het ontstienen van onze omgeving dus dat sluit naadloos erop aan.

Verder zijn we bezig met de verduurzaming van energiegebruik voor bewoners en de gemeente Zaanstad. We zitten daarvoor samen, natuurlijk, met de mensen binnen het ZNMO – zoals de Zaanse Energie Koöperatie, Belangen Groep Nauerna en de gemeente Zaanstad. Zijn aan het brainstormen over de te nemen stappen om dit verder uit te breiden. In deze krant vindt u wederom artikelen van de vertrouwde leveranciers zoals KNNV, ZEK en Fietsersbond. Veel leesplezier.

Rita Melk

Voor milieumeldingen kunt u bellen:

- Gemeente Zaanstad: 14 075
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied 0800 - 1636 tussen 9-17 uur
- Milieuklachtentelefoon Noord-Holland : 0800 - 998 6734 (gratis, keuze menu 1)
- Bewoners Aanspreekpunt Schiphol (BAS): 020 - 6015555 of www.bezoekbas.nl

De groene doe agenda**Stichting Kalverpolder**

Werkdagen: iedere dinsdag van 9.00 tot 14.30 uur, werkplek is Kalverringdijk 32 te Zaandam.

KNNV werkgroep Kooiakkers

Elke woensdag van 9.30 tot 12.00 uur en elke eerste zaterdag van de maand van 9.30 tot 14.00 uur. Verzamelen: Leeghwaterweg 200 m voor de Ringdijk Wijdewormer.

OBW / Vogelwerkgroep Westzaan

Werkdagen Westzijderveld op zaterdag 18 februari, zondag 12 maart. Verzamelen bij de molen De Schoolmeester van 9.15 tot 13.30 uur.

Info: Benno Graas, tel. 075-6214649.
Email: benfieldth@kpnplanet.nl

Vogelbeschermingswacht

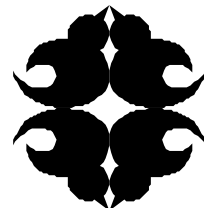
Werkdagen Oostzanerveld op de zaterdagen 28 januari, 18 februari, 11 maart. Verzamelen om 9.15 uur bij Eetgelegenheid Het Zaanse Hoekje, Watering 1, Zaandam-Peldersveld. Info: Jan Onrust, tel. 075-6841833 / 06-53608465. Email: jgonrust@tulipengineering.nl

Zaans Natuur en Milieuoverleg

Bijeenkomsten woensdag 22 maart om 19.45 uur, Kleine Tocht 4

KONTAKT MILIEUBEHEER ZAA NSTREEK

KMZ is in 1970 opgericht. De vereniging heeft tot doel het welzijn te bevorderen door te waken voor milieuaantasting en door het milieubeheer in de Zaanstreek te activeren. Dit geldt in de ruimste zin van het woord. KMZ zet zich in voor beperkte uitbreiding van Schiphol, voor verstandige ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied, voor beperking van de automobiliteit en behoud van het restant Zaanse veenweidegebieden. KMZ werkt zo veel mogelijk in samenwerking met verwante organisaties.

Tuinenprijs Zaanstad

Afgelopen zomer en najaar waren een tweetal vrijwilligers van KMZ betrokken bij het 'Tegel eruit, plant erin!'-project binnen onze gemeente. Daarbij was een wedstrijd uitgeschreven voor de meest groene en biodiverse tuin in onze gemeente (dus met zo veel mogelijke verschillende planten, bloemen en dieren).

Er waren over de honderd mededingers naar de prijs. Ton en Loek werden aangesteld als twee van de tien 'tuinambassadeurs'.

Zij hebben de voorlichtings-bijeenkomsten van de gemeente bijgewoond en zijn de tuinen ter beoordeling wezen bezoeken. Bij alle meedingende tuinen hebben ze een uitgebreide vragenlijst ingevuld die was opgesteld door Carijn Beumer van de Universiteit van Maastricht. Ook maakten ze meerdere foto's per tuin, daarna bepaalde Beumer in de afgelopen maanden welke de meest biodiverse tuinen waren. Tijdens de uitreiking heeft Beumer haar methode toegelicht. Op die wijze zijn de winnaars bekend geworden.

De uitslag is op 16 november in de Vermaning in Zaandam bekend gemaakt.

Wethouder Lenie Vissers reikte de prijzen uit. Met deze wedstrijd hoopte de gemeente alle Zaankanters aan te zetten om in hun tuinen minder tegels en meer groen te krijgen. Het regenwater kan soms niet in de grond zakken en dat heeft onder meer tot gevolg dat de straten binnen de stad vaker blank komen te staan bij heftige regenbuien.

De winnaars van de categorie meest biodiverse tuin zijn geworden:

De heer Kruidenberg uit Westzaan. Hij kreeg een cheque van € 500,-, omdat in zijn tuin heel veel bloemen en fruitbomen staan en omdat hij tevens

bijenkasten heeft staan. Ook zijn kennis van flora en fauna heeft hierbij een beslissende doorslag gegeven. René Sibie uit Zaandijk won de tweede prijs van 250 euro met zijn voortuin vol verschillende soorten planten en ook een vijver.

Pien Minnesma uit Assendelft (zie foto's) kreeg de prijs voor de mooiste tuin van Zaanstad. Ze was zonder dat zij het wist door haar schoonzoon voor de wedstrijd aangemeld.

En er waren ook nog twee eervolle vermeldingen. Die waren voor de families Ekkes en Jonker uit Zaandam.

In het voorjaar is Zaanstad van

plan om een tuinmarkt te gaan organiseren waarbij ervaren en beginnende tuinders advies en tips kunnen krijgen over onder andere compostering en tuininrichting.

Ton Smit

Bomen kunnen oud worden

De oudste boom in de Zaanstreek is de boom, die vastgelegd is in het archief van de Doopgezinde Vermaning aan de Zuiderhoofdstraat in Krommenie. Het is een lindeboom. Deze boom is 200 jaar

oud. De lindeboom werd voor drie gulden en tien stuivers gekocht en geplant in 1816. Op de rekening stond het planten van een zware lindenboom. Dan kan je aan nemen dat het een

boom van ongeveer 10 jaar oud was. Over de buurboom van de linde, een paardenkastanje, komt niets in het archief voor. Maar als je de kastanje ziet, moet hij in de zelfde tijd geplant

zijn. Je vraagt je af hoe deze bomen zo oud zijn geworden.

De lindeboom en de paardenkastanje staan in grond van de Vermaning. In deze grond lopen geen kabels of andere leidingen die wortelbeschadiging kunnen geven.

Een boom in een straat krijgt te maken met graafwerkzaamheden, vroeg of laat. Deze oude bomen gaan hopelijk nog wat jaren mee.

Nog een oude boom is de treuriep in de Dorpstraat 293. Een oud-leerling, Annie Husslage, vertelde mij dat haar onderwijzer had verteld dat het lijkt of de

boom verkeerd geplant is, omdat de wortels in de lucht groeien. Ze vertelde dat zij de lagere school Oost in Wormer bezocht en dat ze bij meester Ditmars in de klas zat. De meester was een groot natuurliefhebber. Achter de school was een tuin waar bloemen en groente groeiden. Ook ging hij vaak met leerlingen het Wormerveld in. De treuriep is in 1916 geplant. Deze boom heeft de sloop van de school overleefd en siert nog steeds de tuin in de Dorpstraat.

Loek Vlaanderen

Ontstaan de stad

De biodiversiteit in de steden is vaak hoger dan die in het buitengebied. Een stad is voor de natuur een grote verzameling van microhabitats. Al die gebouwen, dat zijn gewoon grote rotsen. Je vindt er muurvarens en muurleeuwenbek, muurspinnen, duiven en slechtvalken. Als je een gebouw hebt, heb je daar al vier zijden aan zitten. Een zuidzijde, die warm wordt en opdroogt, een noordzijde, die koeler en vochtiger blijft, en een zijde die meestal in de luwte ligt. Dat komt gewoon door het verschil in bezonning.

Daarnaast heb je in de stad niet alleen gebouwen, maar ook tuinen, en ook daken, en daarvan is een deel met dakpannen bedekt, een deel groen met vetplanten en een deel bezaaid met grind. Ook daar is natuur: er broeden de meeuwen zonder dat ze last hebben van vossen en katten.

Juist in de steden kunnen we heel goed biodiversiteit bevorderen door kleine wijzigingen in de omgeving die vergroening helpen, door groene gevelbeplanting en door boomspiegels te beplanten, door meer ruimte voor

groen te maken in de bestrating en op terrassen. Meteen komen er dan dieren en planten om de hoek kijken die hetzelfde stukje groen in gebruik nemen. Er komen insecten op af, waar weer zangvogels op af komen. Voor je het weet ontwikkel je een heel

ecosysteem. En als je dan echt natuur wil, haal dan ook niet de grasmaaiër er over heen.

Zelf doen

Draag een steentje bij aan de (Stads)natuur door je tuin groen te houden, en misschien zelfs wat te laten verwilderen. Wat begint met een paar insecten kan al snel een paar vogels opleveren, die op hun beurt weer een predator kunnen aantrekken. Er vormt zich een klein ecosysteem wat weer bijdraagt aan het groter geheel. En leuk om te weten: In vele gemeentes mag je geveltuintjes aanleggen. Haal een tegel uit de stoep en doe een plant erin, zodat de gevel kan begroeien. De stoep mag dus ook vergroend worden. De natuur begint op je eigen drempel! Je hoeft er niet ver voor weg. Met wat aandacht en kleine aanpassingen haal je de natuur naar jouw tuin of balkon. Met een klimplant, een voederplek of schuilplaats in de tuin kiest een toevallige passant, zoals een zanglijster, salamander, vlinder, of egel, jouw tuin of balkon tot vaste stek. Probeer het uit.

Akkerranden aan de Zeedijk (2)

Onder de hoede van Kontakt Milieubeheer Zaanstreek, met medewerking van landeigenaar Conijn en tuincomplex het Groene Buitenland en met steun van Landschap Noord-Holland is achter de dijk, ter hoogte van Zeedijk 11, een strook grond van drie bij honderdvijftig meter met bloemen ingezaaid, en die zijn voor een groot deel opgekomen.

Ik zou, zoals eerder beloofd, u op de hoogte houden van de ontwikkelingen van deze ingezaaide akkerrand in de Wijkermeer.

Het zaad ontkiemde dus wel, maar niet alles kwam op, door de droogte van de afgelopen zomer. Er verschenen rozetten van o.a. wilde peen, pastinaak, knoopkruid en avondkoekoeksbloem. Vanwege de droogte hebben we wel drie maal water moeten geven waarna een beter resultaat het gevolg was.

Omdat de rest van de akker begraasd wordt door schapen, hadden we schrikdraad geplaatst om te voorkomen dat de schapen in de ingezaaide akkerrand konden komen.

Maar, wat bleek, als er geen "prik" op het schrikdraad staat, werkt het niet en kiezen de schapen voor de sappige jonge rozetten in plaats van voor het gewone gras. Zo werden de rozetten afgegeten en de grond vertrapt. Daardoor is een gedeelte van de planten verloren gegaan. Na het plaatsen van een hek met schapengaas ging het veel beter.

Zo is er in de loop van de zomer een mooie bloeiende akkerrand ontstaan met, onder andere, al bloeiende wilde

peen, gele morgenster en knoopkruid. Het vreemde was echter dat een aantal tweejarige soorten nu al bloeiden in het eerste jaar! Zelf denken we dat het komt doordat de schapen de rozetten hadden afgevreten. Het zaad was namelijk een mengsel van één- en tweejarige planten. Van de eenjarige planten is weinig opgekomen. Misschien ook door de schapen. Of het kan zijn dat het zaad in het tweede jaar opkomt, omdat sommige zaden specifieke omstandigheden moeten hebben doorgemaakt, voor ze opkomen.

Waar we ook niet vooraf aan hebben gedacht, is dat de sloot (de Kil) direct naast de strook voor de schouw van het waterschap schoongemaakt moet zijn en dat het riet van de slootkant gemaaid moet worden. Na een aantal mislukte pogingen om het riet machinaal te maaien hebben we de klus (150 meter slootkant) maar met de hand gedaan. Wat wel gevolgen had voor de kosten van dit project.

Het voordeel van handwerk is wel, dat er niet door de bloeiende akkerrand gereden hoefde te worden. Zo zijn de planten nu heel gebleven en staan, zelfs nu nog, te bloeien.

Door deze bloei waren er al veel insecten en vlinders te vinden in de akkerrand. Wat de vogels betreft, is het nog een jaartje wachten, denken wij. Want eerst moeten er veel meer zaden en meer insecten zijn. Dus is het spannend of we volgend jaar daar de patrijs en de veldleeuwerik kunnen waarnemen.

De gele kwikstaart hebben we dit seizoen wel al gezien, in de akkerrand en de rondom liggende akkers.

U hoort nog hoe het verder gaat!

Ton Smit.

Verslag bijeenkomst klankbordgroep A8-A9

Er zijn drie varianten die in de vorm van werkdocumenten aan ons zijn voorgelegd en die komend voorjaar aan de provincie voorgedragen worden. Het zijn de volgende tracés: de Golfbaanvariant, de Heemkerk-variant en het nul-plus-alternatief. Elke variant heeft zijn voor- en nadelen. Op maandagavond 12 december kwam de 0+-variant uitgebreid aan de orde. Er waren veel detailvoorstellen over de aanleg van de rijbanen. In een tunnelbak of op een dijktaalud of op palen. Men toonde mooie groene schetsen van rijbanen die verhoogd of onder de grond waren ingetekend.

Uit alle voorstellen zal de stuurgroep een onderbouwd voorkeursalternatief gaan kiezen.

Het milieu effect rapport wordt nog aangevuld met onderdelen van alternatieven die veranderd zijn of anders zijn ingepast. Ook de MIRT-verkenning die de invloed aangeeft van de A8-A9 op de Coentunnelweg wordt meegenomen.

De mening van KMZ is dat de A8-A9 voor alle mogelijke tracés nadelige effecten voor bewoners heeft, en ook voor de natuur en de Stelling van Amsterdam en dat het open landschap verloren gaat. Juist omdat het Rijk nut en noodzaak preciezer bekeek en destijds wel al deze zaken mee heeft gewogen, zag het af van financiering. Het zou de provincie sieren als zij hiervoor meer oog had.

Voor de komende maanden is de planning:

Januari 2017	behandeling in GS, ontwerpen op de website
Week 11	Klankbordgroep: conceptrapportage bespreken
week 16	Klankbordgroep: bespreking rapportage en voorlopig voorstel voorkeursalternatief
week 21-26	inspraakprocedure

Ton en Loek

Kader voor een duurzaam Zaans fietsbeleid

“Voorspellen is moeilijk, vooral de toekomst” (Niels Bohr)

Deze notitie bevat de visie van de Fietsersbond afdeling Zaanstreek voor de middellange termijn met betrekking tot fietsverkeer. Deze visie kan dienen als leidraad in het overleg met de Gemeente Zaanstad inzake mobiliteitsvraagstukken.

Evaluatie gemeentelijk beleid

Een jaar of tien geleden schreef de gemeente Zaanstad in de Fietsnota dat zij streefde naar 35 % van de lokale verplaatsingen per fiets in 2015. Dat was toen nog 24 procent. Er is in die periode veel gedaan door de gemeente: nieuwe fietspaden, beter beveiligde kruispunten, verwijderen van obstakels (paaltjes!) en nog meer, en daarmee gaan we even voorbij aan de gemeentelijke maatregelen die ons inziens niet in het voordeel van de fietser waren (van fietssluisjes tot integrale inrichtingsmaatregelen). Maar de belangrijkste vraag in dit geheel is: is de doelstelling gehaald? Is het aantal fietsverplaatsingen in die periode inderdaad met de helft toegenomen? Een vervolgonderzoek lijkt dringend gewenst. Het zou een duidelijk beeld geven van de resultaten van het Zaanse fietsbeleid van het afgelopen decennium en met name ook van het verband tussen inspanning en resultaat. Op basis van persoonlijke indrukken lijkt de omvang van het fietsverkeer toegenomen, zowel in absolute als in relatieve zin, maar dat is inderdaad niet meer dan een indruk en de mate van deze toename is onbekend.

Kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkelingen

‘Maak Zaanstad’ is: 25 jaar vooruit proberen te kijken. Dat is ver. De meeste fietsbeleidsstukken houden het bij tien jaar (de Zaanse Fietsnota, de Investeringsagenda Fiets van de Stadsregio Amsterdam). Dat is overzichtelijker en veiliger, maar de inhoud heeft ook vaak sterk het karakter

van het bevorderen van ‘meer van hetzelfde.’ Waar elektrificatie van het autobestand nog altijd een marginale zaak is, is die van het fietsenbestand al volop onderweg. De afgelopen periode waren wij getuige van de volgende ontwikkelingen in het fietsverkeer. Snelle toename van bezit en gebruik van de e-bike (inclusief het snelle type), van bakfietsen (al of niet e-), van bromautootjes en scooters (vaak opgevoerd). Deze ontwikkeling zet ook in de toekomst door (behalve wellicht van de opgevoerde scooters, maar dan veranderen ze in bromfietsen). Verwachting: het fietsverkeer ondergaat de komende jaren behoorlijk wat **kwalitatieve** veranderingen: de gemiddelde snelheid neemt toe, de verschillen in snelheid (op het fietspad) nemen toe, de gemiddelde lengte van een verplaatsing neemt toe (die ligt bij e-bikes tweemaal zo hoog als bij gewone fietsen) en het gemiddelde ruimtebeslag van een fietser neemt toe, vooral ook als de transportmogelijkheden van een e-bakfiets door het bedrijfsleven worden onderkend. Toename van comfort en snelheid dus, maar met belangrijke negatieve consequenties voor de **veiligheid** van de fietser, uitgaande van de huidige omvang en staat van de fietsinfrastructuur. We moeten ons daarom afvragen of de huidige infrastructuur voor de fiets en de beoogde uitbreiding daarvan ook voldoende toekomstwaarde hebben of dat

belangrijke wijzigingen in het aanbodsysteem noodzakelijk zijn. ‘Rethink the system’ of gewoon ‘omdenken.’

Veiligheid en toekomstwaarde van de infrastructuur

Een consequentie van de verwachte ontwikkeling in het fietsverkeer is nu reeds zichtbaar: het aantal verkeersdoden en ernstige ongevallen onder fietsers is de afgelopen jaren toegenomen. Door de bovengeschetste ontwikkelingen af te zetten tegen een beperkte en ‘orthodoxe’ aanpak van de infrastructuur, zullen we in deze met een verder stijgende lijn rekening moeten houden.

Dus, omdenken. Capaciteitsvergroting is daarbij zeker aan de orde, maar er is meer. Gestreefd dient te worden naar een grotere mate van systematiek in het aanbodsdenken als het om de fiets en het fietsen gaat. Systematiek in het aanbod leidt tot zekerheid en daarmee tot grotere veiligheid.

De rijkswegen vormen een systeem dat onmiddellijk herkenbaar is door inrichting, belijning, bebording, en in feite ook door de juridische status van de gebruiker die over het hele systeem hetzelfde blijft.

Dit geldt ook voor provinciale wegen. In nieuwbouwwijken is de ontsluiting ook systematisch al zal daar meer hiërarchie het leidende principe vormen. Het aanbod voor de fietser in Zaanstad heeft niets systematisch. Uit inrichtingsoogpunt hebben we te maken met een lappendeken: fietspaden, fietsstroken of helemaal niets.

Uiteenlopende vormen van bebording, verharding en belijning maken het verkeersbeeld voor de fietser verwarrend evenals de zelfs over korte afstand snel wisselende juridische status: meest begunstigde op het fietspad, juridisch niet beschermde gebruiker van de fiets(suggestie)strook, remvee op de Glazenmaker. Obstakels (paaltjes, fietsluizen!) vormen bij een toenemende gemiddelde snelheid van het fietsverkeer ook een toenemende bedreiging. De vaak in fietsnota's gebezigde term van 'netwerk' impliceert veel, maar stelt weinig voor. Je kunt er elk inrichtingselement aan ophangen zolang dat element maar vanuit een ander element toegankelijk is voor een fietser ('schakels').

Fiets en openbaar vervoer: bondgenoten

De economische opleving van ons land leidt tot toename van de mobiliteit, daarbij wordt in eerste instantie weer aan automobilitieit gedacht.

De mobiliteitslobby is alweer actief, met name het (hoofd)wegennet heeft daarbij prioriteit. Nadelen: milieuschade, frustratie van doelstellingen inzake duurzaamheid, en, zoals onlangs is aangetoond, **omvangrijke investeringen met relatief weinig rendement.**

De omvang van het openbare vervoer, met name dat van de trein, blijkt in belangrijke mate een functie te zijn van voor- en natransportmogelijkheden, en daarin speelt de fiets weer een belangrijke rol: pak weg een derde van de treinpassagiers gaat per fiets naar het station. Het gecombineerde gebruik van fiets en trein groeit al sinds 2000, maar kan onder optimale omstandigheden stijgen tot tweederde van het aantal treinverplaatsingen. Met name de e-bike kan tot stijging bijdragen: met een gemiddeld tweemaal zo grote ritlengte als de gewone fiets wordt het verzorgingsgebied van een station ook een stuk groter. De conclusie van deskundigen is: investeringen in een beter voor- en natransport per fiets met betrekking tot het openbare vervoer renderen verreweg het hoogst.

Fietsinfrastructuur als systeem

Overwegingen van veiligheid, milieu, duurzaamheid en niet in de laatste plaats van rendement van investeringen vereisen **prioriteit** voor de fiets in het verkeersbeleid. Dat mag verwacht worden voor een vorm van vervoer die (naar verwachting) al een derde van het aantal verplaatsingen in de stad dekt en in de toekomst wellicht wat dat betreft naar de helft zal moeten groeien willen we de toenemende mobiliteitsbehoefte in de hand kunnen houden. Prioriteit is niet van: we ontwikkelen een verkeersbeleid waaraan ook een stukje fietsverkeer wordt opgehangen, maar: wat is goed voor de fiets(er) en hoe kunnen we daar het andere verkeer optimaal omheen draperen. Het terugveroveren van ruimte voor de fiets op de auto mag daarbij best een overweging zijn. Daarbij mag niet uit het oog verloren worden dat ook het gemotoriseerde verkeer in een niet al te verre toekomst veranderingen zal ondergaan met hopelijk positieve

gevolgen voor ruimtebeslag en veiligheid.

Van belang daarbij is: hoe kan de fietsinfrastructuur tot een herkenbaar en veilig systeem worden uitgebouwd? Alleen al het nadenken over de **basis van dat systeem** is urgent. Er bestaat een enkele (overigens overwegend goede) noord-zuidverbinding die door het solobestaan nogal kwetsbaar is, terwijl de oost-west-aantakkingen daarop door spoorbaan, provinciale weg en water vaak moeizaam en risicovol zijn. In een fietssysteem kunnen de stations van de spoorwegen (en eventueel van een toekomstige metroverbinding met Amsterdam) knooppunten vormen.

De inrichting van de fietsenstalling is wellicht de beslissende factor in de groei van het aandeel van de fiets in voor- en natransport (overdekt, bewaakt, voldoende ruimte, stallingsmogelijkheden aangepast aan diversiteit in type fiets). Andere punten tot nadenken: 'shared space' (met name fietsstraten), wegdekkwaliteit, omgeving fietsverbindingen ('beleving'), fietsen als 'lifestyle', achterbankgeneratie en allochtonenstimulatie, fietspaden als middel om natuurgebieden te beleven, coördinatie activiteiten gemeente, provincie, openbaar vervoer, de vraag of tweerichtingsfietspaden nog verantwoord zijn, snelfietsverbindingen, synchronisatie snelheid fietsverkeer-autovoerkeer (standaardisering tot dertig kilometer waar auto's en fietsers elkaar ontmoeten, inrichting, handhaving etc.), automatisering en fietsverkeer, fietsen als toeristische activiteit. Nogal ambitieus, ja, maar we mogen er 25 jaar over doen en reken maar dit de laatste kans is.

Fietsersbond Zaanstreek

De KNNV is een vereniging voor veldbiologie die natuurstudie, natuurbeleving en natuurbescherming wil bevorderen. Kernwoorden als duurzaamheid en biologische diversiteit staan hoog in het KNNV-vaandel. De KNNV biedt natuur- en milieueducatie d.m.v. lezingen, excursies, cursussen, kampen en reizen. De KNNV heeft veel actieve werkgroepen en een eigen uitgeverij.

Rietlandbeheer Kalverpolder

Bij de stichting Kalverpolder wordt veel rietland beheerd. Riet wordt gemaaid en op hopen gezet.

Tijdens deze werkzaamheden kwamen bij mij een aantal vragen op. De overgang van veenweiden naar veenrietland geeft een andere belevingswaarde. In het voorjaar is er het prachtige goudgele rietland en in de zomer en herfst een rietwand waardoor je niet meer verder kan kijken. De beleving van riet is een stuk minder.

Riet als woonplaats

Rietlanden hebben een belangrijke functie in het waterrijk landschap het riet zuivert het water(hydro filter)en vormt een reeks van ecosystemen waarin vele

organismen wonen en leven, die op zichzelf weer een verbinding met andere ecosystemen hebben. Het beheer moet erop gericht zijn dat deze functies blijven bestaan. Het is opvallend hoe weinig rietlanden door de wet worden beschermd. Hoewel juist de meest kwetsbare soorten van goed beheer afhankelijk zijn. Bijvoorbeeld rietvogels zoals de roerdomp, baardman, grote en kleine karekiet, snor, sprinkhaanrietzanger en blauwborst staan op de rode lijst. Ook de noordse woelmuis en de maskerbij worden op deze manier beschermd. Het beheer heeft grote effecten op plant-dierrelaties door zijn invloed op structuur en het microklimaat. Maaien en branden leiden tot schoksgewijze veranderingen in openheid, luchtvochtigheid en ook tot een grote hoeveelheid dood organisch materiaal. Een direct effect van maaibeheer op de rietfauna heeft de afvoer van een groot deel van de larven en rupsen die in de halmen overwinteren.

Leefgemeenschap

Riet functioneert als leefomgeving voor latere levensstadia, voor het verpoppen van vliegen, vlinders en vele andere insecten. Deze grote diversiteit is afhankelijk van het beheer. Voor de van rietlanden afhankelijke planten- en dierenrelaties en voedselketens is het belangrijk dat allerlei variaties in ouderdom van het riet naast elkaar aanwezig zijn. Dit betekent dat

rietlanden onvervangbare ecosystemen vormen voor diverse diersoorten. Als het rietland verdwijnt, betekent dat het einde van een voedselweb.

Natuurbehoud

Vanuit het oogpunt van natuurbehoud is het belangrijk dat het beheer zowel efficiënt als duurzaam wordt uitgevoerd. Ook als er minder geld beschikbaar is voor natuurbeheer moeten rietlanden blijvend beheerd worden. Ook moet er gezocht worden naar nieuw gebruik van het geogoste riet, bijvoorbeeld in biologische landbouw of als biobrandstof of als strooisel in potstallen. Het tijdstip en het beheer moet men afstemmen op in de rietland voorkomende fauna en flora. Dit met een goed rotatieschema van enkele jaren achtereen. Nader onderzoek naar de effecten van maaien en beweiding op het functioneren van riet en het rietland is noodzakelijk. Hierbij moeten niet alleen biologische en ecologische aspecten aandacht krijgen, maar ook economische en beheerstechnische aspecten, in relatie met de draagkracht van het ecosysteem en de te beheren oppervlakten. Door toepassing van deze kennis kunnen rietlanden van verschillende leeftijd, structuur en biologische diversiteit in stand worden gehouden. Hierdoor blijft het mogelijk voor plant en dier om in het rietland te blijven wonen.

Loek Vlaanderen

Veentjes van het Guisveld (2016)

Dit jaar heb ik voor de tweede keer veentjes in het Guisveld geïnventariseerd, met inbegrip van het

beheer. Eerst heb ik veentjes bezocht waaraan ik vorig jaar niet was toegekomen. Het overzicht van planten

op veentjes is daardoor completer geworden. Hugo van der Brugge heeft fraaie foto's gemaakt. In dit artikel heb ik de high lights gerecapituleerd.

Soort	Aantal groeiplaatsen	Aantal exemplaren	Bijzonderheden
Welriekende nachtorchis	18	550	Rode lijst
Rietorchis	39	4.800	Wettelijk beschermde soort
Ronde zonnedaauw	26	ca 70.000	Rode lijst
Echt lepelblad	12	562	Rode lijst
Gewone dotterbloem	20	2.100	Lichte wbs toets. Fraai.

Kerncijfers

Het Guisveld is een toplocatie voor o.a. welriekende nachtorchis, rietorchis en ronde zonnedaauw. Ook bevinden zich hier de grootste groeiplaatsen van echt lepelblad en gewone dotterbloem van regio Zaanstreek/Waterland. Er komen hier veel Rode lijst soorten voor van

planten én dieren: o.a. welriekende nachtorchis, ronde zonnedaauw, echt lepelblad, moerasbasterdwederik, gewone dopheide, broos vuurzwammetje, noordse woelmuis, snor en roerdomp. Het Guisveld is rijk aan orchideeën, waaronder veel rietorchissen die op de lijst van wettelijk beschermde soorten van de Flora- en Faunawet staan. Bovendien bevinden zich in het veld twee heideterreintjes; één met gewone dopheide en één met kraaiheide.

Dotterbloemen

De invloed van de verzoeting van polderwater op vegetaties in het Guisveld gaat gestaag door. Gewone dotterbloem is vier keer zo talrijk als echt lepelblad. Er zijn hier waardevolle dotterbloem hooilanden tot ontwikkeling gekomen. Tijdens de bloeitijd van de dotterbloem, in april, ontvouwen zich fraaie gele tapijten over deze percelen. In navolging op de gewone dotterbloem zijn meer zoet water planten in het Guisveld verschenen: o.a. echte valeriaan, grote egelskop, zwanenbloem en grote waterweegbree. Daarnaast hebben soorten van brakke watermilieus zich hier nog kunnen handhaven: o.a. echt lepelblad, ruwe bies, moeraszoutgras en moerasmelkdistel. Ruwe bies komt nog min of meer regelmatig op veentjes voor en dit vegetatietype is op Europese schaal zeer zeldzaam. Deze variatie in soorten weerspiegelt gradiënten van zwak brak naar zoet in wateren binnen het Guisveld en dit hangt af van o.a. onderbemaling of kwel. De grootste groeiplaats van echt lepelblad in het veld bevindt zich op een perceel met onderbemaling.

Veenmosrietlanden

Het Guisveld herbergt meer dan 50 veenmosrietlandjes of rietzomen waarop o.a. ronde zonnedaauw, welriekende nachtorchis en/of rietorchis voorkomen. Ronde zonnedaauw staat op plekken waar veenmossen domineren en dit is meestal in het midden van veentjes. Naast ronde zonnedaauw kunnen we er o.a. waternavel, kamvaren, ruwe bies, kruipganzerik, egelboterbloem, koningsvaren, veelbloemige veldbies, ruwe bies, zomprus en reukgras aantreffen en soms zwarte zegge, veenpluis of moerasviooltje. Voor meer informatie hierover kan je 't beste de Zaanse Natuuratlas raadplegen.

Welriekende nachtorchissen staan op minimaal 18 percelen in het Guisveld. Wat hebben deze percelen met elkaar gemeen? Welriekende nachtorchissen

zijn bijna alleen op percelen met maaibeheer aangetroffen. Er zijn ook welriekende nachtorchissen verschenen op voormalige graslandjes waarop jarenlang maaibeheer wordt uitgevoerd. Opvallend is dat er vrijwel geen welriekende nachtorchissen zijn waargenomen op percelen waar extensieve beweiding plaats vindt. Welriekende nachtorchissen zijn kwetsbaar voor beweiding en verruiging met pitrus.

Rietorchissen bevinden zich meestal in de randen van veentjes of rietzomen, tussen o.a. koekoeksbloem, gevleugeld hertshooi, kale jonker, engelwortel, waternavel, ruwe bies, moerasrolklaver, moerasvaren, waterpunge, blauw glidkruid, ruwe bies, zeebies, kleine lisdodde en moeraswalstro. Deze zones zijn soortenrijker aan bloemplanten en aantrekkelijker voor vlinders. Leverkruid is een favoriete nectarplant voor dagpauwogen en kleine vossen.

Sint Jansvlinders

Vanaf eind juni tot begin augustus zijn regelmatig Sint Jansvlinders waargenomen, meestal in kleine

aantallen per perceel en op sommige percelen zijn ze zeer talrijk. Dit jaar viel de top van de vliegtijd in de eerste helft van juli. Er zijn dan naar mijn schatting 300 à 500 Sint Jansvlinders in het Guisveld. Moerasrolklaver is een belangrijke waardplant voor de Sint Jansvlinder; ze leggen er eitjes op. Kale Jonker behoort tot de favoriete

nectarplanten. Vandaar dat Sint Jansvlinders talrijk kunnen voorkomen op veentjes of schraalhoilandjes met o.a. veel moerasrolklaver en kale jonker. Rupsen van Sint Jansvlinder overwinteren op beschutte plekkjes met strooisel of wat overjarig riet. In de lente verpopt de rups zich in een cocon op o.a. rietstengels. Omstreeks Sint Jansdag vliegen de Sint Jansvlinders uit. De levenscyclus van de Sint Jansvlinder is afhankelijk van waard- en nectarplanten, overwinteringsplekkjes en van het beheer. Sint Jansvlinders zijn gebaat bij kleinschalig maaibeheer. De Vlinderstichting geeft de voorkeur aan "sinus" beheer om nectarplanten te sparen (d.w.z. geen grote rechte blokken in eens maaien, maar wisselende stroken).

Noordse woelmuis

Het Guisveld is een bolwerk voor noordse woelmuizen. Tijdens vrijwillig landschapsbeheer of veldbezoeken aan veentjes treffen we regelmatig noordse woelmuizen of nestjes aan, soms een tiental of meer per veentje. Vanuit vogelvlucht lijkt het Guisveld op een lappendeken van eilandjes met veentjes of rietzomen en juist daarom vormt dit een ideaal leefgebied. In dit vaarlandgebied hebben noordse woelmuizen weinig last van concurrentie door veldmuizen en aardmuizen. De Noordse woelmuis is de enige endemische soort van Nederland. Het gaat om een specifieke ondersoort. Het lijkt erop dat de Noordse woelmuis een overblijfsel is van de laatste ijstijd. Deze soort staat op de Rode lijst en dit is volkomen terecht. Voor nestjes met jongen, voorraadkamertjes en

Soort	Aantal broedparen	Bijzonderheden
Fuut	13	Ongeveer 13 paartjes met een nest.
Roerdomp	2	Regelmatig 1, 2 en soms 3 ex tegelijkertijd roepend. Rode lijst soort.
Zomertaling	1	In april een paartje en in mei een mannetje. Rode lijst.
Buizerd	1	QSC velden bij Wormerveer.
Bruine Kiekendief	3	Minimaal 3 paren baltsend, e.d.
Torenavalk	2	In nestkasten.
Waterral	3	Dit jaar minder gehoord dan in 2015.
Klein Waterhoen	1?	Op 25 mei en 2 juli roepend.
Fazant	3	Op drie plekken wijfjes met kuikens aangetroffen.
Baardmannetje	11 à 14	In rietlanden in het centrum van het veld.
Blauwborst	7	Minimaal 7 territoria.
Snor	9	Minimaal 9 territoria. Rode lijst.
Bosrietzanger	6	Minimaal 6 territoria. Ook langs de spoorlijn.
Rietzanger	>> 83	Op 1 mei in centrumdelen. De randen zijn toen niet geteld. In het gehele Guisveld waren er veel meer.
Gele Kwikstaart	1	Regelmatig op een perceel nabij De Middel.

winternestjes zoeken ze beschutte plekjes met wat overjarig riet, strooisel of riethoopjes. Noordse woelmuizen hebben eveneens belang bij kleinschalig maaibeheer. Voor meer informatie kan ik je de Atlas van de Nederlandse Zoogdieren van harte aanbevelen; dit naslagwerk is vorig jaar gepubliceerd.

Klein waterhoen

Tijdens bezoeken aan veentjes heb ik 'losse' waarnemingen van o.a. riet- en moerasvogels genoteerd. Deze losse waarnemingen heb ik op een rijtje gezet en dit geeft een aardig beeld van wat je er zoal aan vogels kunt ontmoeten. De verrassing vormden waarnemingen van een Klein Waterhoen. Op 25 mei 2016 hoorden Ron van 't Veer en Ab van Dorp een Klein Waterhoen roepen. Op de avond van 2 juli 2016 hadden Hugo van der Brugge en ik het genoegen een Klein Waterhoen te horen, wederom in het centrum van het Guisveld. Dat kan op een broedgeval wijzen, maar het blijft gissen. Het Klein Waterhoen is een onregelmatige en zeldzame broedvogel in Nederland.

Op 8 juli 2016 vonden Dirk Glandorf en ik de stoffelijke resten van een bruine kiekendief met een ring: 5.454.110. Met medewerking van Rein Beentjes is dit bij het Vogelringstation gemeld. Het bleek om een tweejarig mannetje te gaan dat op 14 juni 2014 als nestjong in het Wormer- en Jisperveld door Jos Blakenburg was geringd. Rein en Jos maken deel uit van de Roofvogelwerkgroep van de Vogelwacht.

Maaibeheer

Het Guisveld vormt een onderdeel van het Natura 2000 gebied Polder Westzaan. In het kader van de Europese habitatrichtlijnen behoren o.a. veenmosrietlandjes tot de belangrijkste natuurwaarden die in stand moeten worden gehouden. Provincie Noord-Holland heeft daarvoor beheerplannen laten opstellen. Op basis van

inventarisaties in 2015 en 2016 kom ik tot een aantal aanvullingen voor het beheer in het Guisveld.

Op ruim de helft van de veentjes in het Guisveld vindt maaibeheer plaats (ongeveer 53%). Het riet wordt er jaarlijks gemaaid, opgeruimd en op hopen gezet of afgevoerd. Dat wordt gedaan door Staatsbosbeheer met medewerking van loonwerkers of vrijwilligersgroepen. Bijna alle welriekende nachtorchissen zijn op deze percelen geconcentreerd. Ook hebben welriekende nachtorchissen zich uitgebreid op schraalgraslandjes waarop al jarenlang maaibeheer wordt uitgevoerd. Welriekende nachtorchissen kunnen er ongestoord tot groei en bloei komen. Maaibeheer past tevens goed bij de beloftevolle ontwikkeling van dotterbloem hooilanden.

In het kader van weidevogelbeheer wordt op diverse rietzomen gemaaid om het landschap open te houden, maar niet opgeruimd. Dat is slecht voor allerlei botanische waarden zoals rietorchissen en echt lepelblad. De instandhouding van weidevogels en botanische waarden gaan beter samen als riet wordt gemaaid en opgeruimd.

Vraatschade

Dit ligt anders bij de andere helft van de veentjes (ongeveer 47%). Dat betreft veentjes of rietzomen langs graslanden waar extensieve beweiding plaats vindt. Orchideeën hebben last van vraatschade als tijdens de groei- en bloeitijd beweiding plaats vindt. Op verscheidene percelen is gebleken dat bijna alle orchissen in korte tijd door beweiding waren verdwenen (o.a. in 2016 op het veentje van Metze). Daarbij komt dat verruiging met pitrus toeneemt, eerst in de randen en vervolgens over andere delen van veentjes.

Vraatschade door beweiding aan orchideeën kan worden beperkt door middel van afscheidingslootjes of afrasteringen, (tijdelijk) schrikdraad,

later beweiden (na de bloeitijd van orchideeën) of zelfs omschakelen naar hooilandbeheer met nabeweiding in de nazomer. In de Eilandspolder worden al langer PAS-gelden ingezet voor het herstel van afscheidingslootjes of afrasteringen. Hooilandbeheer is favoriet bij Grutto's.

Appelbes

Appelbes (exoot) vormt een probleem dat wordt onderschat. Dit is op ongeveer 35% van de veentjes door gedrongen en in het bijzonder op veentjes die als "onvervangbaar" worden gekwalificeerd. Het gaat bij het merendeel van de veentjes om bescheiden opslag van appelbes, maar de situatie kan binnen een aantal jaren snel verslechteren. Opslag van berk, wilg en lijsterbes wordt door Staatsbosbeheer en vrijwilligers verwijderd, maar dit is lastig bij appelbes. Maaien of beweiden helpt niet om appelbes in toom te houden. Aanvullende maatregelen zijn nodig om dit probleem onder controle te krijgen en PAS-gelden zijn nodig voor de sanering van struwelen met appelbes.

Ter afronding

Het Guisveld is in eigendom van Staatsbosbeheer. Er heeft zich in dit groene hart van Zaanstad een grote variatie aan natuur ontwikkeld. In het centrum van het Guisveld zijn roerdompen en allerlei rietvogels aanwezig. In zuidelijk en westelijk deel komen Grutto's en andere weidevogels voor. Naar voorbeeld van Ilperveld en het Wormer- en Jisperveld zou Polder Westzaan als Vogelrichtlijngebied moeten worden erkend. Het is goed dat Natura 2000-beheerplannen voor het Guisveld zijn opgesteld en het komt nu aan op een zo goed mogelijke uitvoering. Goed beheer is behoud van natuur en landschap.

Willem Rol

Transition Town Zaanstreek

Transition Town Zaanstreek laat op dit moment weinig van zich horen, maar

dat wil niet zeggen dat de mensen die hier bij betrokken zijn niet volop bezig

zijn met de maatschappelijke transitie die op dit moment plaats vinden.

Eenzijds kan je zeggen dat het besef dat wij nu echt anders (socialer en duurzamer) met elkaar en de wereld om ons heen om moeten gaan toch veel breder gedragen wordt en dat de noodzaak om mensen hiervan bewust te maken minder aanwezig is. Anderzijds merk je dat er op dit moment zoveel in verschillende lagen van de samenleving gebeurt dat ieder van ons zich op zijn of haar eigen manier nog steeds inzet voor die transitie en bewustwording. Wat minder onder de noemer 'Transition Town' en wat meer op persoonlijke titel, maar ook dat gebeurt allemaal vanaf de basis die vier jaar geleden door Transition Town Zaanstreek is gelegd.

Op dit moment zitten er wat projecten in de pen die wel (deels) vanuit Transition Town Zaanstreek zullen gebeuren, zoals het fietspompplan (Hoe leuk is het als iedereen weer een fietspomp en bandenplakspul thuis heeft en je eigenlijk overal kunt aanbellen als je een platte band hebt?), en een werksessie over circulaire economie. Daarnaast is bv. Jacob Passander betrokken bij platform 'Aan de Zaan' waar elke eerste maandag van de maand een maatschappelijk (en/of duurzaam) onderwerp wordt besproken en waar de stadmakers en andere maatschappelijk actieveelingen elkaar inspireren en waar mogelijk verder helpen.

Dus het werk van Transition Town Zaanstreek gaat nog steeds door, en is eigenlijk alleen maar toegenomen. Vanuit de gemeente, maar nu ook vanuit andere organisaties wordt steeds vaker beroep gedaan op onze expertise, visie en het nog steeds uitbreidende netwerk. Want zoals gezegd, steeds meer mensen zijn bezig met de duurzame transitie en dat is een goed ding. Waar mogelijk blijft Transition Town overal mensen inspireren, met elkaar verbinden en vooral bijdragen aan een duurzamere wereld.

Jacob Passander,
Transition Town Zaanstreek.

ZAANSE ENERGIE KOÖPERATIE

De Zaanse Energie Koöperatie (ZEK) is een door vrijwilligers gedreven coöperatieve vereniging zonder winstoogmerk die duurzame energie propageert in de Zaanstreek. Hoofddoelstelling van de ZEK is: "elk huis in de Zaanstreek klimaatneutraal". De ZEK stimuleert de inzet van duurzame energie door middel van ondersteuning van duurzame projecten en ontplooit ook eigen initiatieven op dit gebied. De Zaanse Energie Koöperatie doet behalve aan wind ook aan zonne-energie en verkoopt onder de naam 'Zaanse Energie' nu zijn eigen opgewekte duurzame energie aan leden en andere belangstellenden (binnen en buiten de Zaanstreek). www.zaanse-energie-kooperatie.nl

ZEK staat voor een kruispunt

Het is tijd om even achterom te kijken. Bestuurders en vrijwilligers van de Zaanse Energie Koöperatie (ZEK) hebben in het kader van de landelijke promotiecampagne van Greenchoice op vrijwel alle braderieën en jaarmarkten in de Zaanstreek gestaan. Het

heeft de ZEK vele nieuwe geïnteresseerden opgeleverd, zowel als lid van de coöperatie of als afnemer van Zaanse Energie. Onze Zaanse Energie wordt voor een groot deel opgewekt door onze windmolen **Het Windpaard** in Assendelft. Zo mooi als dat klinkt, er pakken zich donkere wolken samen aan de horizon. Het Windpaard draait al zo'n 20 jaar z'n rondjes. Echter, het onderhoud aan dit oudje begint duur te worden. Het bestuur van de ZEK heeft dit moment ruim van tevoren aan zien komen en doet al sinds 2008 verwoede pogingen de molen te vervangen. Eerst paste het niet in het ruimtelijke beleid van de gemeente en toen dat eindelijk wel kon kwam de provincie met absurde eisen voor het plaatsen van windmolens in Noord-Holland. Windmolens mogen

alleen met minstens 6 op een rij, van hetzelfde type en op minimaal 600 meter van een (geluid)gevoelige bestemming worden geplaatst. Bovendien moeten er voor elke nieuw te plaatsen molen 2 oude worden opgeruimd. De ZEK heeft de afgelopen jaren besprekingen gevoerd met het doel om met inlevering van het Windpaard in het Noordzeekanaal een nieuwe molen in een windpark te mogen neerzetten. Dit is tot nu toe ons uitgangspunt geweest. De ZEK heeft onlangs met de andere belanghebbenden in het Noordzeekanaalgebied een brief naar de provincie gestuurd met het verzoek om windturbines langs het Noordzeekanaal te mogen plaatsen. Het antwoord van de provincie is niet hoopgevend: ze willen niet afwijken van

het vastgestelde beleid. Het is een eigenaardige spagaat: de gemeenten met dezelfde politieke partijen in de coalities als die in de Provincie Staten, hebben een met elkaar strijdig beleid. Zaanstad wil graag een windpark neerzetten met private partijen (zoals de ZEK), maar de provincie houdt haar poot stijf.

Het beleid van de provincie echter laat ruimte om een oude molen te vervangen door een nieuwe van dezelfde capaciteit en dezelfde hoogte en wiekdiameter. De gedachte van de provincie is: dat doen ze toch nooit, dus breken ze hem af. Maar er is nu een alternatief, het bedrijf WES in de Wieringermeer heeft een 80kW molen met dezelfde afmetingen als ons trouwe Windpaard. We gaan kijken of dit wellicht een alternatief is voor ons Windpaard. De nieuwe molen is voorzien van nieuwe technieken en zal meer stroom opwekken dan ons oudje. We houden jullie op de hoogte. Als deze plannen concreter worden zullen ze onderwerp zijn voor bespreking op de volgende Algemene Ledenvergadering.

BIJZONDERE BOMEN IN DE ZAANSTREEK

In deze rubriek willen we aandacht schenken aan een aantal bijzondere bomen welke in onze directe omgeving te vinden zijn. Een aantal daarvan heeft een bijzondere betekenis. Daar zijn bijvoorbeeld de herdenkingsbomen of jubileumbomen, die geplant zijn in de openbare ruimte of in een voortuin, of er zijn bomen die onze aandacht verdienen, vanwege hun bijzondere soort. Maar lang niet alle bomen zijn bij ons bekend. Wij zouden het op prijs stellen als U ons wilt helpen door deze bomen bij ons te melden. Stuur de informatie naar KMZ of bel naar Loek Vlaanderen 075-6288490 (mailen kan ook KMZ@dds.nl). In de volgende uitgaven van deze krant zullen wij telkens aaneen andere boom of boomsoort aandacht besteden.

Matisia cordata

Meneer de Ronde uit Koog aan de Zaan kwam met een vraag bij mij langs: "of ik de naam van de boom wist". Hij had een groot boomblad in zijn hand en vertelde dat de boom waar het om ging in een jaar tijd vier meter gegroeid was. Ik heb de boeken er op nageslagen, maar de boom kon niet door mij op naam gebracht worden.

Zijn buurman gaf uitkomst: hij had de boom in Burgers Zoo zien staan. Een foto van de boom en de bladeren hebben we opgestuurd en het antwoord van curator Bush was, dat het een *Matisia cordata* is. Deze boom kwam ik ook tegen in mijn vakantie in de Eiffel.

Matisia is een geslacht uit de

kaasjeskruidfamilie, waarbij o.a. ook kaasjeskruid, heemst en de lindeboom horen.

De *Matisia* is een snelgroeende tropische boom afkomstig uit het laagland in de regenwouden van aangrenzende gebieden van Brazilië, Peru, Equador. In het inheems bos kan hij groeien tot 45m hoog, maar in de teelt bereikt hij ongeveer 12m. Het is een semi-loofboom en hij heeft stijve takken in kransen van vijf. De bladeren zijn gegroepeerd in rozetten aan de uiteinden van de takken. De stam is hol, de aantrekkelijke bloemen die ofwel geelachtig wit zijn of roze getint, hangen langs de kleinere takken en stam, en ze worden gevolgd door de vruchten in de late zomer en herfst. De schil is dik, leerachtig, groen, bruin en donzig. Het oranje-gele kleurige vruchtvlees is zacht, sappig en zoet met de smaak van pompoen. Dit vruchtvlees omringt de twee tot vijf zaden. De vruchten worden geplukt als een licht gekleurde halo zichtbaar is rond de kelk; ze rijpen in drie tot vier dagen. De *Matisia* zal het best groeien in warme, vochtige gebieden, die het nodig heeft als bescherming tegen kou en wind.